

โรงเรียนแนวการสอนแบบเรกจิโอ เอมีเลีย (Reggio Emilia)

เรกจิโอ เอมีเลีย (Reggio Emilia) เป็นแนวการเรียนการสอนที่มีการนำมาใช้ในระบบการศึกษาของประเทศไทยบ้างแล้วในบางโรงเรียน โดยเฉพาะในระดับอนุบาล และปฐมวัย

ที่มาของแนวการสอนแบบเรกจิโอ เอมีเลีย

แนวการสอนแบบเรกจิโอ เอมีเลีย เกิดขึ้นที่เมือง เรกจิโอ เอมีเลีย (Reggio Emilia) ในประเทศอิตาลีหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 สิ้นสุดลง เมื่อผลของสงครามทำให้อาคารบ้านเรือนของเมืองเสียหายเกือบทั้งหมด แม่บ้านกลุ่มหนึ่งต้องการให้ลูกหลานของตัวเองได้เรียนหนังสือ จึงช่วยกันสร้างโรงเรียนและชักชวนให้ ลอริส มาลากุซซี (Loris Malaguzzi) ครูระดับมัธยม และนักการศึกษามาร่วมสอนเด็กเล็กที่โรงเรียน

การเรียนการสอนในช่วงเวลานั้นอาศัยความร่วมมือของทุกส่วน คือ โรงเรียน เด็ก ครู ผู้ปกครอง ที่ช่วยกันทดลอง ปรับปรุง พัฒนาการเรียนการสอนให้กับเด็กๆ ความร่วมมือของชุมชนเพื่อการเรียนรู้ของเด็กจึงเป็นสิ่งสำคัญที่สุดสำหรับโรงเรียนแห่งนี้ และเกิดเป็นธรรมเนียมว่าการประชุมของโรงเรียนทุกครั้ง ทุกวาระจะจัดขึ้นตอนเย็นเท่านั้น เพื่อให้ผู้ปกครองของเด็กเลิกงานแล้วจะได้มาร่วมประชุม วางแผน และประเมินผลต่างๆ ได้

การเรียนการสอนนี้ได้รับการพัฒนามาเรื่อยๆ และต้องฝ่าฟันอย่างมากเพื่อให้เป็นที่ยอมรับของรัฐบาล จนในที่สุดการปกครองท้องถิ่นในระดับเทศบาลยอมรับ การจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย เป็นสวัสดิการจากการปกครองท้องถิ่น เป็นบริการทางสังคมที่เทศบาลจัดสรรให้แก่ประชาชน ผู้ปกครองต้องการโรงเรียนปฐมวัย รูปแบบใหม่ที่มีคุณภาพดีขึ้นนอกเหนือจากการทำหน้าที่เป็นเพียงผู้ดูแลเด็กเท่านั้น

แนวคิดของเรกจิโอ เอมีเลีย

การศึกษาแบบเรกจิโอ เอมีเลีย มีหลักคิดสำคัญคือ การเรียนรู้เกิดจากปฏิสัมพันธ์และบริบทที่เด็กอยู่เป็นตัวกำหนด ซึ่งหมายความว่าชุมชน สภาพแวดล้อมที่อยู่โดยรอบจะเป็นตัวกำหนดและมีผลต่อการเรียนรู้ของเด็ก เช่น อาคารสถานที่ วิถีชีวิต วัฒนธรรม พ่อแม่ เพื่อน หรือแม้แต่สัตว์ ก็เป็นสภาพแวดล้อมที่สำคัญต่อการเรียนรู้ของเด็ก

นอกจากนี้การศึกษาแบบเรกจิโอ เอมีเลีย ยังมองว่าเด็กแต่ละคนมีลักษณะที่เป็นตัวของตัวเอง มีศักยภาพและความสามารถในการตนเองมาตั้งแต่เกิด ดังนั้นจึงจำเป็นต้องทำให้เด็กแสดงความสามารถนั้นออกมาให้มากที่สุดผ่านความคิดและการลงมือทำสิ่งต่างๆ โดยมีครู พ่อแม่ เป็นเพียงผู้กระตุ้นให้เด็กแสดงความสามารถออกมา และต้องเรียนรู้ แก้ปัญหาไปพร้อมๆ กัน การเรียนรู้จึงที่มีคุณค่าสำหรับเด็กมากกว่าการสอนจากครูโดยการบอกเล่า แต่สิ่งที่ดีกว่าคือ การจัดสถานการณ์ที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้มากกว่า

การเรียนการสอนแบบเรกจิโอ เอมีเลีย

จากแนวคิดที่ว่าเด็กทุกคนมีศักยภาพในตัวเอง และจะต้องเรียนรู้จากการปฏิสัมพันธ์จากสิ่งรอบตัว ซึ่งจะเห็นแนวการเรียนการสอนได้อย่างชัดเจน ในดังนี้

📌 เด็กที่เรียนการเรียนการสอนแบบเรกจิโอ เอมีเลียจะได้เรียนรู้ผ่านการทำโครงการต่างๆ (Project Approach) ซึ่งจะมีครูเป็นผู้แนะนำหรือทำรายการของหัวข้อโครงการที่น่าสนใจไว้ให้เด็กได้เลือกตามความสนใจของตัว หรือจะเสนอหัวข้อที่ตัวเองสนใจนอกเหนือจากที่ครูเสนอแนะก็ได้ ซึ่งหัวข้อของโครงการจะมีครูเป็นผู้ลงตั้งคำถามหรือโยนโจทย์ให้ เพื่อให้เด็กไปค้นคว้าข้อมูล ทำการทดลองลงมือปฏิบัติ บันทึกผล และประเมินผลว่าสิ่งที่ได้จากการทำโครงการนั้นคืออะไร เด็กสามารถทำได้เองคนเดียวหรือทำเป็นกลุ่ม โดยมีครูเป็นผู้สังเกตการณ์ ตั้งคำถาม และจัดเตรียมอุปกรณ์ให้เอื้อกับการทำโครงการของเด็ก

📌 เด็กที่เรียนการเรียนการสอนแบบเรกจิโอ เอมีเลียจะได้ออกไปค้นคว้าหาความรู้จากสิ่งแวดล้อมและประสบการณ์จริง เช่น พิพิธภัณฑ์ สวนสัตว์ หอแสดงงานศิลปะ แพลงปลวกผัก เป็นต้น ซึ่งอาจจะไปกับครูและกลุ่มเพื่อน หรือมีผู้ปกครองไปด้วย หรือสถานที่ที่ไปจะมีผู้ดูแลสถานที่ที่คอยให้ความรู้ ตอบคำถาม และตั้งข้อซักถามความคิดเห็นของเด็กๆ อยู่ตลอดเวลา จากนั้นเด็กจะได้คิดต่อยอดถึงสิ่งที่จะทำการไปสถานที่ต่างๆ และการได้รับข้อมูลจากผู้รู้และสิ่งที่อยู่รอบๆ ตัวในสังคมที่ตัวเองอยู่

📌 เด็กที่เรียนการเรียนการสอนแบบเรกจิโอ เอมีเลียจะใช้ศิลปะ เป็นหนึ่งเครื่องมือในการสื่อสารสิ่งที่ตัวเองคิด และกระบวนการเรียนรู้ของตัวเอง เช่น วาดรูประบายสี ปั้นดิน การประดิษฐ์ หรือแม้แต่การเขียนข้อความ การแต่งกลอน เป็นต้น โดยครูจะตั้งหัวข้อให้เด็กเลือกเพื่อแสดงออกทางความคิดของตัวเองผ่านศิลปะที่เด็กชอบ จากนั้นจะมีการแสดงผลงานของเด็กแต่ละคนโดยไม่มีการวิพากษ์วิจารณ์ แต่ต้องเปิดโอกาสให้เด็กได้อธิบายผลงานตัวเองว่าสื่อถึงอะไรบ้าง มากจากแนวคิดอะไรบ้าง ซึ่งนอกจากจะเป็นการเปิดจินตนาการของเด็กแล้ว ยังฝึกการสื่อสารกับผู้อื่นอย่างเป็นระบบ

📌 โรงเรียนเป็นสถานที่สำหรับบูรณาการความรู้ที่เกิดจากการเรียนรู้ให้กับเด็ก โดยโรงเรียนเป็นเหมือนสถานที่ระดมสมองของเด็ก ผู้ใหญ่ และสังคม ที่จะมาปฏิสัมพันธ์ร่วมกัน นั่นหมายความว่าครู ผู้ปกครองจะมีส่วนร่วมในการส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็ก มีส่วนช่วยในการออกแบบการเรียนรู้ ร่วมรับรู้สิ่งที่เด็กกำลังเรียนรู้ เช่น การเข้าร่วมประชุมต่างๆ การเข้าร่วมการทำโครงการของเด็กๆ รวม

ถึงชุมชนที่จะต้องมีส่วนร่วม กับโรงเรียน เช่น การอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้
นอกสถานที่ของเด็ก การให้ข้อมูลสำหรับเด็กเพื่อการค้นคว้า รวมถึงการจัด
สภาพแวดล้อมในโรงเรียนและในชุมชนที่เหมาะสมกับการเรียนรู้

สิ่งที่เด็กจะได้รับจากการเรียนการแนวเรกจิโอ เอมีเลีย

💖 เด็กจะได้เรียนรู้และพัฒนาความสามารถของตัวเองที่นอกเหนือไปจากในตำราเรียน

💖 เด็กจะมีความกระตือรือร้นในการเรียน เพราะจะเป็นผู้เลือกหัวข้อการเรียนที่ตัวเองสนใจ

💖 เดี๋ยวจะมีความภูมิใจในผลงานตัวเอง ทั้งงานโครงการและงานศิลปะ รวมทั้งได้
สื่อสารให้คนอื่นได้เข้าใจสิ่งที่ตัวเองคิด กล้าแสดงออก กล้าตัดสินใจ สร้างความ
เชื่อมั่นใจตัวเอง

💖 เด็กจะได้ทักษะด้านความสัมพันธ์กับผู้อื่น เช่น การพูดคุยและช่วยเหลือกันของเพื่อนที่ทำงานโครงการร่วมกัน การได้พูดคุยกับครู ผู้ปกครอง หรือคนในชุมชนที่จะให้ความรู้ในการทำโครงการของตัวเอง

💖 เด็กจะได้ใช้เวลาในการทบทวนความคิด สิ่งที่ทำเองได้มากขึ้น โดยไม่มีข้อจำกัดเรื่องเวลา มาบังคับว่าต้องเสร็จเมื่อไหร่ ดังนั้นเด็กจะมีอิสระในการแก้ไขผลงานตัวเอง เพื่อให้ออกมาดีที่สุดตามความคิดของตัวเอง รวมถึงมีเวลาที่จะได้ดูผลงานของเพื่อน ได้ติชมงานเพื่อน รวมถึงให้เพื่อนได้ติชมงานตัวเองเพื่อนำมาแก้ไข

สภาพแวดล้อมในโรงเรียนแนวเรกจิโอ เอมีเลีย

เนื่องจากการเรียนการสอนแนวเรกจิโอ เอมีเลีย ที่จะเน้นให้เด็กได้แสดงความคิด ได้ลงมือทำโครงการ งานศิลปะ การเรียนรู้จากสิ่งรอบตัว ดังนั้นสภาพแวดล้อมในโรงเรียนต้องเอื้ออำนวยต่อความคิดสร้างสรรค์และการเรียนรู้ค่อยข้างมาก รวมถึงอุปกรณ์การเรียนการสอนที่ต้องพร้อม เพื่อให้เด็กได้นำมาใช้ได้อย่างเต็มที่ เช่น อุปกรณ์สำหรับงานศิลปะ สีประเภทต่างๆ เครื่องมือตัดเย็บ เทปกาว กระดาษต่างๆ กระดาษสี เป็นต้น รวมถึงต้องมีพื้นที่สำหรับเด็กได้สร้างผลงานได้แบบไม่จำกัด เช่น โต๊ะขนาดใหญ่ ห้องทดลอง สนามหญ้า เป็นต้น

นอกจากนี้ยังมีที่สำหรับแสดงผลงานของเด็กได้อย่างหลากหลายมุม เช่น มุมศิลปะ มุมงานประดิษฐ์ มุมแผนผัง มุมโมเดลโครงการ เป็นต้น ซึ่งทั้งหมดนี้จะต้องเป็นหน้าที่ของครู และผู้ปกครองที่จะต้องช่วยกันสร้างสภาพแวดล้อมดังกล่าว รวมถึงชุมชนภายนอกด้วยที่จะต้องพร้อมเป็นแหล่งเรียนรู้ ปลอดภัยให้กับเด็กๆ

ตัวอย่างโรงเรียนแนวการเรียนการสอนแบบเรกจิโอ เอมีเลีย
โรงเรียนอนุบาลมณีรัตน์

<https://youtu.be/XxQGdLZ5V6c>

รูปแบบการเรียนการสอนในสวีเดน

ในช่วงอายุ 5 หรือ 6 ปีจะยังไม่มีการเรียนการสอนการเขียนการอ่าน ตัวอย่าง โรงเรียน โดมเดซ ในเมืองมอธาราซึ่งอยู่ใกล้กับทะเลสาบที่ใหญ่เป็นอันดับสองของสวีเดนเป็นโรงเรียนที่รับอายุหนึ่งถึงหกปีและเปิดตั้งแต่ 06:00 ในช่วงอายุห้าหรือหกปีจะยังไม่มีการเรียนการสอนการเขียนการอ่านตัวอย่าง โรงเรียน โดมเบรค ในเมืองมอธาราซึ่งอยู่ใกล้กับทะเลสาบที่ใหญ่เป็นอันดับสองของสวีเดนเป็นโรงเรียนที่รับอายุหนึ่งถึงหกปีและเปิดตั้งแต่ 06:00 - 18:00 น.

💖 หลักสูตรการเรียนการสอนของสวีเดนและนักเรียนไม่ใช่ผู้ถูกประเมินแต่เป็นกระบวนการต่างๆ ในโรงเรียนและมีวิธีการทำงานของครูที่ได้รับการประเมิน

💖 การจัดสถานที่สร้างบรรยากาศให้เหมือนกับบ้าน โรงเรียนเป็นเหมือนบ้านหลังที่สอง

💖 การเรียนการสอนเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญให้เด็กมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมไม่มีการออกคำสั่งให้ทำ โน่นทำนี่แต่จะมีคำถามว่าพวกเขาจะทำอย่างไรเป็นหลักสูตรกำหนดสิ่งที่ต้องทำแต่ไม่กำหนดวิธีการเด็กเด็กจะเรียนรู้ได้ดีกว่าถ้าพวกเขาสนุกสิ่งสำคัญคือความสนุกตั้งคำถามว่าความท้าทายการค้นพบและการผจญภัยให้ครูนำไปใช้ในรูปแบบที่เด็กสนใจ

https://youtu.be/rywQ51J7C_0

